

Библиотека *Πολις* #8

АЛЕКСАНДАР РАКОВИЋ
ИСТОРИЈА, ВЕРА, ПОЛИТИКА

Πόλις

Издавачи

БОГОСЛОВСКО ДРУШТВО **ОТАЧНИК**

ПРАВОСЛАВЉЕ – новине СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ИЗДАВАШТВО **БЕРНАР**

Уредници

БЛАГОЈЕ ПАНТЕЛИЋ

АЛЕКСАНДАР ЂАКОВАЦ

НИКОЛА ДРОБЊАКОВИЋ

Рецензенти

ПРОФ. ДР ЉУБОДРАГ ДИМИЋ

Филозофски факултет Универзитета у Београду

ПРОФ. ДР БОГОЉУБ ШИЈАКОВИЋ

Православни богословски факултет Универзитета у Београду

ДР МИША ЂУРКОВИЋ

Институт за европске студије, Београд

Лектура и коректура

СРЕЋКО ПЕТРОВИЋ

Ликовна опрема

ДАНКО СТРАХИНИЋ

Техничка реализација

АГЕНЦИЈА ЗА ИЗДАВАШТВО **БЕРНАР**

Све фотографије мурала и графита на корицама Данко Страхинић, осим Ње-гошевог мурала Удружења Мојковчани. Одабир мурала и графита је изречити избор аутора књиге.

Књига је настала у оквиру пројекта „Срби и Србија у југословенском и међуна-родном контексту: унутрашњи развитак и положај у европској/светској заједни-ци“ (47027), који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

Објављивање ове књиге је помогла Управа за сарадњу с црквама и верским за-једницама Републике Србије.

CIP запис је доступан у електронском каталогу Народне библиотеке Србије (COBISS.SR-ID 226302220) ISBN 978-86-87057-34-0 (Отачник) ISBN 978-86-6431-038-3 (Бернар)

АЛЕКСАНДАР РАКОВИЋ

ИСТОРИЈА, ВЕРА, ПОЛИТИКА

ОТАЧНИК • ПРАВОСЛАВЉЕ • БЕРНАР
БЕОГРАД 2016

Баки Владимирки и деди Илији

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	11
1. СТО ГОДИНА ОД ПОЧЕТКА ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА	
Немачке и аустроугарске припреме за Први светски рат и антисрпски ревизионизам.....	17
Српски народ у борби за слободу пред почетак Првог светског рата	22
Атентат на аустроугарског престолонаследника у Сарајеву, ултиматум Србији и крах немачких напора да Британију уведу у грађански рат	27
Српска борба у Првом светском рату и ирски револуционарни покрет	31
Британци, Срби и Први светски рат: оновремени и данашњи погледи.....	36
Америчка порука у Првом светском рату: „Спасимо Србију, нашег савезника“	41
Страдање Београда у првој ратној години (1914) према сведочењу Анрија Барбија: аустроугарска застава под ногама краља Петра I Карађорђевића.....	45
Београд у децембру 1914: краткотрајна окупација и херојско ослобођење српске престонице	51
Страдање Саборне цркве Светих апостола Петра и Павла у Шапцу и у њој заточеног српског народа од руке аустроугарског агресора у августу 1914.	55
Римокатоличка црква Свете Ане у Шапцу: праштање православних Срба хрватским војницима аустроугарске војске за злочине у Првом светском рату.....	60

Аустроугарско бомбардовање Његошеве капеле на Ловћену и окупаторова забрана црвено-плаво-беле заставе у Црној Гори: удар на српске симболе и идентитет који траје до данас.....	65
Никола Тесла, српско родољубље и Први светски рат.....	70
Иво Андрић, српско родољубље и слике Првог светског рата....	74
Андрић, Тесла и српске песме Првог светског рата.....	78
Бечка филхармонија у Сарајеву на Видовдан 2014. изводи аустроугарску и немачку химну: како се ово може тумачити?	83
О Видовдану и другим датумима	87

2. ГЕНОЦИД НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА У НДХ И НАМЕРА РИМОКАТОЛИЧКЕ ЦРКВЕ У ХРВАТА ДА КАНОНИЗУЈЕ КАРДИНАЛА АЛОЈЗИЈА СТЕПИНЦА

Страдање Срба и Јевреја у Санском Мосту (1941): сећање на мученике Шушњара и других стратишта.....	95
Република Српска и Република Србија у Доњој Градини обележиле седамдесет година од пробоја логораша из логора смрти Јасеновац	100
Степинац не треба да буде светитељ. И тачка	105
Да ли ће, у наредном кораку, Павелић бити рехабилитован за монструозне злочине над Србима, Јеврејима и Ромима?	110
Да ли је врх Римокатоличке цркве у Хрвата потпуно изгубио компас?	115

3. ПОСТЈУГОСЛОВЕНСКИ ПРОСТОР И ВЕРСКА ПИТАЊА У ГЕОПОЛИТИЧКИМ ОДМЕРАВАЊИМА

Кумановска трагедија као повод за присећање: православни Јужни Словени и њихова верска баштина на континуираном удару албанских терориста	123
„Обојене револуције“ као претња културној и верској баштини.....	128

Поводом намера албанских сепаратиста да преко Унеска себи припишу српску духовну баштину на Косову и Метохији: отимање српске духовне баштине на Косову и Метохији.....	133
Српска Православна Црква у Црној Гори на мети окупатора и сепаратиста: јуче и данас	138
О недељу званом „Нацрт закона о слободи вјероисповијести“ у Црној Гори	143
Препознајмо пиромана и гасимо ватре етничко-верских подела које нам је донео ветар са Запада	148
О црквеном спору у Републици Македонији	153
Дан Републике Српске (9. јануар) на удару западне клике и бошњачких кликера	159
Видовданска беседа у Бару 2016: радимо на новом уједињењу наших земаља	164
Текст у америчком часопису из 2003. о трагичним догађајима на Косову и Метохији	169
О новим интеграцијама постјугословенских република које потичу из православног цивилизацијског темеља	174

4. МЕЂУВЕРСКИ ДИЈАЛОГ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И ИНОСТРАНСТВУ

Јачање државних и верских веза Србије и Индонезије.....	181
Упознајмо Исламску заједницу Србије	190
Државно-верски дијалог Србије и Индонезије као подршка очувању територијалног интегритета наше земље на Косову и Метохији (у сусрет нашем трећем билатералном међуверском дијалогу)	195
Летња школа „Сусрет науке и вере“	200
Трећи билатерални међуверски дијалог Србије и Индонезије: наставак плодноне сарадње пријатељских земаља	205
О укидању и враћању верске наставе у наш образовни систем.....	211

О два важна научна скупа у Фрајзингу
и Москви и актуелности религијских тема216

Велики јубилеј: 90 година београдске синагоге Сукат Шалом 221

5. СТРАДАЊЕ ХРИШЋАНА НА БЛИСКОМ ИСТОКУ И СЕВЕРНОЈ АФРИЦИ ПРЕ И ПОСЛЕ „АРАПСКОГ ПРОЛЕЋА“

„Арапско пролеће“ и хришћани
на Блиском истоку: народ без будућности? 227

Нестанак хришћана древне Месопотамије: шта смо
пропустили да чујемо о Ираку у претходних десет година..... 233

Хришћани Сирије у борби за опстанак..... 238

Напади на хришћане у Египту:
са каквим се изазовима суочавају Копти? 242

Хришћани пате и у Либији..... 247

Хришћани у Тунису где је такозвано „Арапско пролеће“
започело прелаз у „Хришћанску зиму“ 251

Од „Арапског пролећа“ до „Исламске државе“:
прогон хришћана на Блиском истоку се наставља..... 255

Како су сиријски и ирачки хришћани прославили Божић 260

Египатски председник први пут
у историји на Божићној литургији 265

О новој опасности за хришћане на Синају
и доласку страдалника с Блиског истока у нашу земљу..... 270

Мигрантска религијска конверзија: хоће ли крштавање
избеглица и миграната у протестантским црквама
помоћи да на Западу добију азил и избегну изолацију? 275

6. РУСКИ СВЕТ И НОВИ ДРЖАВНО-ЦРКВЕНИ ИЗАЗОВИ

Крим, где је започето крштење Русије..... 283

Шта треба знати о историјским појмовима:
Рус, Малорусија, Новорусија, Украјина..... 287

Украјинске верске теме: једина канонска црква у земљи је Украјинска Православна Црква Московске Патријаршије....	292
Путин на Светој Гори.....	297

7. ОСТАЛЕ САВРЕМЕНЕ ВЕРСКЕ И ПОЛИТИЧКЕ ТЕМЕ

О православним црквама и духовном животу у научно-истраживачким базама на Антарктику.....	305
Посмртне остатке Николе Тесле заштити од њу ејд квазикултуре.....	310
О десет стратегија манипулације људима путем медија.....	315
Пожари у православним црквама на Васкрс 2016: координисани напади или несрећни сплет околности?	320

8. ЛИЧНОСТИ

Поводом одлуке Вишег суда у Београду о рехабилитацији професора Радослава М. Грујића.....	327
Прилог за биографију српског патријарха Павла: Гојко Стојчевић, секретар Хора студената Православног богословског факултета	331
Боби Фишер: прогнани пријатељ српског народа.....	336
Реис-ул-улема Хамдија Јусуфспахић (1937–2016)	341

9. ФИЛМ

Српско родољубље у филму <i>Марш на Дрину</i> (1964)	349
О немачко-аустријском играном филму <i>Гавре Принцип</i> (1990)	354
<i>Свети Георгије убија аждаху</i> и <i>Чарлсџон за Оињенку</i> : Срби и Први светски рат на великом платну у новије време	358
<i>Бранио сам Младу Босну</i> : изванредан филм испуњен снажним емоцијама	362
Филм <i>Сјене</i> о Принциповом тамновању у Терезину.....	366

Документарни филм *Српски Јевреји у борби за слободу Србије 1912–1918*..... 369

Играни филмови о српском средњем веку:
квалитет одличан, квантитет слабашан 372

О норвешкој телевизијској серији *Окуйирани*:
откуд Срби у хипотетичком војном судару у Скандинавији? 377

10. ПРИКАЗИ

Цвјетко Ђ. Поповић, *Сарајевски Видовдан 1914: сведочења једног од ајџенџијора на Франца Фердинанда*, Београд 2014, 194 стр. и *Сарајево 1914: сведочења*, Београд 2014, 260 стр. (Сведочења о Сарајевском атентату 1914: о два значајна издања београдске Просвете)..... 385

Миле Бјелајац, *1914–2014: зашто ревизија? – ствари и нове копијерверзе о узроцима Првог светског рата*, Београд 2014, 248 стр. 390

Мира Радојевић, Љубодраг Димић, Србија у Великом рату 1914–1918: *крајка историја*, Београд 2014, 298 стр. 393

Радмила Радић, Момчило Исић, *Српска црква у Великом рату 1914–1918*, Београд–Гацко 2014, 613 стр. 396

Јован Дучић, *Анексија Босне и Херцеговине и српско мишљење*, Београд 2014, 123 стр. (Јован Дучић о аустроугарској окупацији и анексији Босне и Херцеговине)..... 400

О часописима *Весник Српске цркве* и *Весник*..... 404

SUMMARY 409

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА 410

ИМЕНСКИ ИНДЕКС..... 415

О АУТОРУ 423

ПРЕДГОВОР

Књигу *Историја, вера, ђолиџика* чини мојих 77 текстова које сам од 2013. до 2016. писао и објавио у званичним новинама Српске Патријаршије *Православље*. За *Православље* сам почео да пишем 15. маја 2013. како бих допринео да се црквеној јавности приближе неке веома актуелне теме из српске и опште историје и политике, углавном нераскидиво спојене с верским темама. Мој ангажман у *Православљу* и даље траје, али су се садржај текстова и број тема, о којима сам писао током претходне три године, доволно увећали да би могли да буду објављени као књига.

Моја претходна књига која једним делом улази у слична тематска поља *Срби и релиџијски интервенционизам 1991–2015: Полиџички аспект верских изазова српској држави и цркви ђосле распада Јуџославије* (Београд: Хришћански културни центар, 2015) је научног карактера, ангажована, и писао сам је као професионални историчар и бивши државни службеник Савезног министарства вера и Министарства вера Републике Србије. Књига *Историја, вера, ђолиџика* је стручног карактера, такође ангажована, с мојим јасно исказаним ставом српског родољуба против империјализма и сегрегационизма.

То су изискивале неке теме којима се бавим у књизи *Историја, вера, ђолиџика*, а посебно је реч о отпору политичком ревизионизму историје Првог светског рата, намерама Римокатоличке цркве у Хрвата да канонизује кардинала и усташког викара Алоџија Степинца, непрестаном сејању јабуке раздора на постјугословенском простору од стране различитих западних структура, текућем евроатлантском интервенционизму у арапском и руском

свету. Највише мојих текстова за *Православље*, било да је реч о историји, филму, али и о приказима књига других аутора, тематски се тичало стогодишњице од почетка Првог светског рата.

Као и у књизи *Срби и религијски интервенционизам 1991–2015*, и у књизи *Историја, вера, политика* сам из прве руке дао информације о важним догађајима и сусретима у којима сам учествовао. С тим у вези су моје белешке с Другог билатералног међуверског дијалога Републике Србије и Републике Индонезије у Џакарти (октобар 2013) и Трећег билатералног међуверског дијалога Републике Србије и Републике Индонезије у Београду (новембар 2015) где сам – као члан државно-верске делегације Републике Србије – био сарадник Патријарха српског Иринеја и осталих поглавара традиционалних цркава и верских заједница. Ти сусрети су били пресудни да Република Индонезија 2015. гласа против пријема администрације албанских сепаратиста на Косову и Метохији у Унеско. Била ми је посебна част то што ми је председник Републике Индонезије Сусило Бамбанг Јудојоно – када сам био његов лични гост – у председничкој палати у Џакарти 17. августа 2013. стегао руку и рекао: „Хвала Вам за све што сте учинили за Индонезију“. Има, наравно, још текстова који показују успешан међуверски дијалог и религијски саживот у Републици Србији.

На измаку је 2016. током које се Велика Британија отцепила од Европске уније и током које је из ваздуха бомбардована Анкара, престоница Турске, друге по величини земље НАТО пакта. Напади исламистичких терориста на циљеве у Западној Европи све су жешћи. Политички Запад се полако разграђује. Када је о нама реч, и даље подвлачим да би најпогодније било ступање Републике Србије, Републике Српске, Црне Горе и Републике Македоније у јединствену интегративну целину верски, етнички, кул-

турно и историјски блиских народа и држава. Радимо на уједињењу.

Посебно захваљујем рецензентима: професору др Љубо-драгу Димићу, професору др Богољубу Шијаковићу и др Миши Ђурковићу. Веома сам захвалан главном и одговорном уреднику *Православља* доценту др Александру Ђаковцу на прилици да пишем за званичне новине Српске Патријаршије. Велику захвалност дугујем и уреднику *Ойчаника* Благоју Пантелићу који је уложио озбиљан труд да књига буде спремна за штампу. Мом куму Данку Страхинићу захваљујем на несебичном напору око графичког решења корица. Такође сам јако захвалан директору Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама др Милети Радојевићу на помоћи да и ова моја књига буде објављена.

Захваљујем својој ћерки Тамари на подршци и зрелим разговорима којима ми помаже да младалачку стварност сагледам и из другог угла. Захвалан сам супрузи Јовани на несебичној пажњи, подршци и претераној трпељивости према мојим обавезама. Родитељима Дејану и Драгици такође сам веома захвалан. Тетки Дијани велико хвала зато што ме увек безрезервно разуме, а течи Миленку, тетки Јесенки и течи Будимиру хвала што су и они уз мене.

А. Р.

ALEKSANDAR RAKOVIĆ
HISTORY, RELIGION, POLITICS, BELGRADE 2016.

SUMMARY

The book *History, Religion, Politics* by a historian Aleksandar Raković is a collection of 77 texts published from 2013 to 2016 for official magazine of the Serbian Orthodox Church *Pravoslavlje*. The book is socially and politically engaged with a clear attitude of author as a Serb patriot who firmly stands against imperialism and segregationism.

Such stand was especially required for some topics and it was shown as a resistance against political revisionism of history of the First World War, against intentions of the Roman Catholic Church of Croats (in Croatia and Bosnia-Herzegovina) to canonize Cardinal Alojzije Stepinac, the Military Vicar of Nazi-like so-called Independent State of Croatia during the Second World War, against permanent sowing of apple of discord on post-Yugoslav space by various Western structures, against current Euro-Atlantic interventionism against Arab and Russian world.

As a coordinator of interfaith dialogue of the Republic of Serbia and at the University of Belgrade, author also gives firsthand information on fruitful state-religious dialogue of the Republic of Serbia and gainful interfaith dialogue of traditional churches and religious communities in the Republic of Serbia: the Serbian Orthodox Church, the Roman Catholic Church, the Islamic Community of Serbia, the Jewish Community, the Slovak Evangelical Church (a.c.), the Christian Reformed Church and the Evangelical Christian Church (a.c.).

Author concludes that political West is slowly disintegrating after British exit from European Union and air bombing of Turkish capital Ankara during a coup d'état attempt in the second largest NATO country, both in 2016. Very often Islamic terrorist attacks on targets in Western Europe make situation even worse. On the other hand, author again underlines the necessity of integration of the Republic of Serbia, the Republic of Srpska, Montenegro and the Republic of Macedonia – countries that are religiously, ethnically, culturally and historically closely connected to each other.